

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

УДК 347.122:336.743
DOI: 10.31359/2309-9275-2019-12-1-30

КАПЛІНА В. А.,
студентка 3 курсу Інституту підготовки кадрів для
органів юстиції України Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

МІСЦЕ КРИПТОВАЛЮТИ В СИСТЕМІ ОБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

У статті автор досліджує особливості фізико-технічних властивостей криптовалюти та проводить їхнє порівняння з основними елементами системи об'єктів цивільних прав, серед яких речі, гроші та цінні папери, дії (результати робіт, послуг), результати інтелектуальної, творчої діяльності людини та інформація. Також у статті розглядається досвід зарубіжних держав, які закріпили на законодавчому рівні правовий режим криптовалюти або ж навпаки, як і Україна, оминають це питання. На основі проведеного дослідження автор робить висновок, що криптовалюта є особливим об'єктом цивільних прав, що має комплексний характер.

Ключові слова: об'єкти цивільних прав; криптовалюта; річ; інформація; результати інтелектуальної, творчої діяльності.

Постановка проблеми. Не можна не погодитись з тим фактом, що наш світ стоїть на порозі Четвертої промислової революції, в основі якої лежить загальна доступність цифрових технологій. Штучний інтелект, аддитивне виробництво, інтернет речей, біо- та нейротехнології, віртуальна реальність, технологія блокчейн і криптовалюта – усе це вже не здивує багатьох з нас, адже більшість з перелічених здобутків людства вже стали невід'ємною частиною життя багатьох країн світу [1, с. 19]. Яскравим прикладом популярності сучасних технологій є криптовалюта. Кембриджський університет у 2017 р., узагальнивши дані, вказав, що кількість криптогеманців, якими користуються для зберігання та використання криптовалюти, коливається від 5,8 млн. до 11,5 млн. штук, кількість осіб, які мають криптогеманці, знаходиться на межі від 2,9 млн. до 5,8 млн. осіб, капіталізація криптовалюти на сьогоднішній день перевищує 120 млрд. доларів США [2, с. 10; 3].

Україна не стала виключенням і теж потрапила під вплив популярності криптовалюти. На сьогоднішній день українці мають змогу розраховуватися за послуги та покупки біткоїнами в ІТ сфері, на АЗС, продовольчих ринках, в ріелторських фірмах, інтернет-магазинах одягу та техніки, типографіях, стоматологічних клініках, готелях та навіть юридичних фірмах.

Втім, незважаючи на такий широкий вибір сфер використання криптовалюти серед громадян, нагальною все ще залишається проблема відсутності нор-

мативно-правового акту, який би встановлював правовий режим криптовалюти в нашій державі. Наразі спроби хоч якось визначити правовий режим віртуальної валюти в цілому та криптовалюти зокрема все ще залишаються на рівні Листа Національного Банку України від 08.12.2004 р. № 29-208/72889, який втратив чинність 22.03.2018 р. прийнятим Листом НБУ № 40-0006/16290 та трьох законопроектів, які внесені до Верховної Ради України. Перший з них – № 7183 від 06.10.2017 р. «Про обіг криптовалюти в Україні», другий – № 7381-1 від 10.10.2017 «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні», і третій – № 9083 від 14.09.2018 р. «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні» [4; 5; 6; 7; 8].

Оскільки в Україні криптовалюта офіційно не визнана засобом платежу, а в законодавстві панує «криптовакуум», виникає ряд проблемних питань, пов'язаних з можливістю долучити криптовалюту до об'єктів цивільних прав та захистити права її власників у разі виникнення спору цивільно-правового характеру, пов'язаного з криптовалютою.

Ціль даної роботи – дослідження криптовалюти та встановлення її місця в системі об'єктів цивільних прав. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити взаємопов'язані **завдання**: 1) визначити поняття криптовалюти; 2) з'ясувати фізико-технічні властивості криптовалюти; 3) проаналізувати цивільне законодавство, яке закріплює систему об'єктів цивіль-

них прав; 4) провести порівняльний аналіз об'єктів цивільних прав та криптовалюти, встановити схожі та відмінні ознаки.

Об'єктом даного дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері використання криптовалюти та її зв'язку з елементами системи об'єктів цивільних прав. **Предметом** дослідження безпосередньо є фізико-технічні властивості криптовалюти та їх взаємозв'язок з елементами об'єктів цивільних прав, визначених в статті 177 Цивільного кодексу України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Система об'єктів цивільних прав неодноразово ставала предметом дослідження науковцями-цивілістами, серед яких: Гардецька Н. О., Кривобок С. В., Марущак А. І., Мацегорін О. І., Підпригора О. О., Сайтгаліна Ж. Р., Спасибо-Фатеева І. В., Ходико Ю. Є., Янишен В. П., Яроцький В. Л. та ін. Враховуючи те, що активного поширення в Україні криптовалюта набула за останні 3 роки, в нашій державі відсутнє єдине комплексне дослідження, яке б визначало місце криптовалюти в системі об'єктів цивільних прав. Деякі аспекти пов'язані з визначенням правового режиму криптовалюти в системі об'єктів цивільних прав досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені як: Корчагін А. Г., Майданик Р. А., Меліков У. А., Некіт К. Г., Скрипник В. Л. та інші.

Виклад основного матеріалу. Перш за все необхідно розібратися з поняттям криптовалюти та її основними фізико-технічними та економічними властивостями. Так, Міжнародна група з протидії відмиванню доходів (Financial Action Task Force on Money Laundering, далі – FATF) у своєму звіті 2014 р. «Віртуальні валюти. Ключові визначення та потенційні ризики у сфері ПВД/ФТ¹» вказала, що криптовалюта – найбільш поширений вид децентралізованої віртуальної валюти, яка являє собою розподілену, засновану на математичних принципах пірінгову віртуальну валюту з відкритим вихідним кодом, при використанні якої відсутній централізований адміністратор, а також відповідні контроль та нагляд з боку державних органів або інших третіх осіб [9, с. 9]. По даним зазначеного звіту FATF найвідомішою у світі криптовалютою є Bitcoin (Біткоїн), розроблений у листопаді 2008 р. програмістом (групою програмістів), який виступає під псевдонімом Satoshi Nakamoto. Через 10 років після створення першого Біткоїну, по різним оцінкам у світі нараховується більше 900 різновидів криптовалюти. Окрім Біткоїну найвідомішими видами криптовалюти є Ethereum, Ripple, Litecoin, EOS, Bitcoin Cash, Tether, Stellar та Binance Coin.

¹ ПВД/ФТ – протидія відмиванню доходів/фінансуванню тероризму

До фізико-технічних та економічних особливостей криптовалюти можна віднести: анонімність; транснаціональність; максимальну пристосованість до операцій в мережі Інтернет; особливості архітектури віртуальної валюти та відсутність законодавства в сфері обігу криптовалюти.

Визначившись з поняттям та особливостями криптовалюти вважаємо за доцільне перейти до аналізу норм Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) для встановлення можливості віднесення криптовалюти до системи об'єктів цивільних прав. Стаття 177 ЦК України встановлює, що об'єктами цивільних прав є речі, у тому числі гроші та цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні і нематеріальні блага.

Перший елемент системи об'єктів цивільних прав є річ. Ч. 1 ст. 179 ЦК України визначає річ як предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки. Відразу виникає питання: чи є криптовалюта предметом матеріального світу? На це питання можна однозначно відповісти ні, адже вона існує лише в електронному вигляді, не може бути досягнута шляхом дотику та не може отримати зовнішній вияв як інші предмети.

В аспекті співвідношення криптовалюти та речей цікавим вбачаємо звернутися до судової практики. Так, Єдиний державний реєстр судових рішень містить рішення Дарницького районного суду м. Києва в справі від 24.03.16 р. № 753/599/16-ц. У цій справі сторони уклали договір обміну товару на роботи, згідно з яким одна сторона мала створити програмне забезпечення, а друга сторона мала передати встановлену договором суму біткоїнів, об'єктивно вираженої за допомогою комп'ютерного програмування в формі цифрових записів (товар) на загальну суму 10 000 гривень в обмін на виконану роботу. Перша сторона виконала свій обов'язок і передала другій стороні результат виконаної роботи, а друга сторона не передала обумовлену суму криптовалюти, через це особа і звернулася до суду за захистом своїх порушених прав.

Суд, відмовляючи у задоволенні позову, аргументував свою позицію наступним чином. Відповідно до п. 1.4 договору, укладеному між сторонами, *товар* – визначена договором кількість цифрової продукції Bitcoin, що є предметом господарського обігу, виробленої в процесі майнінгу та об'єктивно вираженої за допомогою комп'ютерного програмування в формі цифрових записів, облік якої ведеться колективно в публічній базі Blockchain невизначеною кількістю учасників по чітко завданому алгоритму.

Як вбачається з умов договору сторони погодили його виконання на безгрошовій основі (п. 2.3 дого-

вору), тобто предметом якого є лише роботи, товар (майно/рідч). При цьому сторони визначивши предмет договору, який має ознаки віртуального – цифрова продукція Bitcoin, погодили, що він не є предметом матеріального світу, який не має індивідуальних ознак, а тому, оскільки такий предмет договору не можна ідентифікувати, визначити його ознаки матеріального світу, такий предмет не може бути об'єктом судового захисту.

На основі наведених вище положень договору суд дійшов висновку, що обраний спосіб захисту порушеного права позивачем передбачає покладення зобов'язання на відповідача передати йому у власність товар у вигляді цифрової продукції Bitcoin загальною сумою 10 000 гривень, тобто віртуальні речі, які не мають ознак матеріального світу. Утім, судові рішення не може зобов'язати відповідача передати позивачу речі, які не мають ознак матеріального світу. Зважаючи на це, позивачем невірно обраний спосіб захисту порушеного права.

Позивач, не погодившись з рішенням суду звернувся з апеляційною скаргою до Апеляційного суду міста Києва, який в своїй постанові від 12.10.16 р. № 22-ц/796/7596/2016 залишив в силі рішення місцевого суду. Це дає можливість зробити висновок, що невіднесення криптовалюти до об'єктів цивільних прав, зумовлює неможливість захистити права її власників.

Другий та третій елемент – гроші та цінні папери. Ч. 1 ст. 192 закріплює, що законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю на всій території України, є грошова одиниця України – гривня. Тобто, можна констатувати, що криптовалюта не може бути віднесена до поняття «гроші». Ч. 1 ст. 194 ЦК України, у свою чергу, цінний папір визначає як документ установлені форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, яка має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам. Ураховуючи фізико-технічні особливості криптовалюти, її не можна віднести до цінного паперу, адже вона являє собою набір закодованої інформації, який не має чіткої форми; не емітується ніким, а створюється в результаті роботи спеціального комп'ютерного забезпечення; не створює зобов'язань для особи, яка стає власником добутих «монет». Винятком з цього правила є хіба що криптовалюта «El Petro», рішення про емітування якої прийняв уряд Венесуели у 2016 р. і яка мала б бути підкріплена ціною на нафту, адже,

як відомо, Венесуела є країною з великими нафтовими родовищами.

Найбільш цікавою є судова практика щодо співвідношення криптовалюти та грошей. Так, до Харківського окружного адміністративного суду звернулося з позовом ТОВ «Єдинаркоїн» з проханням скасувати податкову консультацію Головного управління ДФС у Харківській області стосовно необхідності оподатковувати віртуальну валюту E-dinarcoin податком на додану вартість (далі – ПДВ). У своєму рішенні від 13.10.16 р. № 820/5120/16 суд фактично прирівняв операції з криптовалютами до операцій з грошима. Таке неочікувано прогресивне рішення суд прийняв, спираючись на рішення «Хедквіст проти Швеції» Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) від 22.10.15 р. У цьому рішенні ЄСПЛ зробив висновок про те, що операції з криптовалютами на території ЄС не повинні оподатковуватись ПДВ. Харківський окружний адміністративний суд, наводячи в мотивувальній частині згадане рішення страсбургського суду, наводив положення вітчизняного законодавства про те, що практика ЄСПЛ є джерелом права в Україні та вказав, що рішення ЄСПЛ можна вважати офіційною формою роз'яснення основних (невідчужуваних) прав кожної людини, закріплених і гарантованих Конвенцією, яка є частиною національного законодавства, та у зв'язку з цим джерелом законодавчого правового регулювання і правозастосування в Україні. Отже, рішення Європейського суду мають становити ідеологічно-правову (ціннісну) основу для здійснення правосуддя в Україні.

Керуючись окресленою нами аргументацією, суд задовольнив позов, скасувавши податкові консультації Головного управління ДФС у Харківській області. Рішення суду першої інстанції підтримав і Харківський апеляційний адміністративний суд в постанові від 13.12.16 р. № 820/5120/16. Головним управлінням ДФС у Харківській області було подано касаційну скаргу, яка поки що не була розглянута Вищим адміністративним судом. Можемо передбачити, що постанова касаційної інстанції викликає не меншу зацікавленість ніж рішення двох попередніх інстанцій.

Четвертий елемент – дії (результати робіт, послуг). Результатами робіт вважаються дії, внаслідок яких створюються нова рідч або відновлюються чи поліпшуються властивості існуючих речей. А під послугами розуміють дії суб'єктів цивільного права, унаслідок здійснення яких задовольняються відповідні потреби інших осіб [10, с. 239–240]. З окреслених вище особливостей криптовалюти вбачається, що криптовалюта не може виступати ані результатом роботи ані послугою.

П'ятий елемент системи об'єктів цивільних прав є результат інтелектуальної, творчої діяльності. В останній час деякі науковці займають позицію, що відносить криптовалюту до результатів інтелектуальної, творчої діяльності людини. Утім, така позиція теж уявляється суперечливою, оскільки ст. 3 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон № 2627-III) хоч і поширює сферу дію закону на твори і об'єкти суміжних прав, перелік яких є невичерпним, проте чітко визначає критерії їх охороноздатності такі, як: 1) об'єктивна форма; 2) творчий характер їх створення [11]. З тексту Закону № 2627-III можна зробити висновок про існування 4-х об'єктивних форм, серед яких: письмова, усна, звуко-/відеозапис, скульптурна (просторова). Фізико-технічні ж властивості криптовалюти свідчать про достатню складність її закріплення в одній із вказаних 4 об'єктивних форм. Також достатньо складно віднести криптовалюту до результатів інтелектуальної, творчої діяльності людини ще й з огляду на те, що фактично всю інтелектуальну діяльність за людину робить комп'ютер, який на основі спеціального програмного забезпечення, вираховуючи ланцюжок логарифмів, створює нову «монету». Отже, можна зробити висновок про відсутність у криптовалюти такої умови охороноздатності, як характер результату інтелектуальної, творчої діяльності людини та констатувати наявність інвестиційної ознаки, яка полягає у придбанні криптовалют на біржі з умовою подальшого заробітку на стрибках курсу криптовалюти, адже вона є доволі волатильним феноменом.

І останнім, *шостим елементом* системи об'єктів цивільних прав, є інформація. Відповідно до ч. 1 ст. 200 ЦКУ інформацією є будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Як відомо, у доктрині цивільного права поширеною є теорія «безтілесної речі», до якої якраз таки і відноситься інформація, оскільки вона не має матеріального вираження, проте може бути збережена на матеріальному носіїві. У цьому аспекті простежується схожість криптовалюти з інформацією, адже перша також може бути збережена на матеріальних носіях, серед яких холодні та паперові криптогаманці. Холодний криптогаманець являє собою форму USB-флешки, на якому зберігаються «монети», а паперовий криптогаманець чимось нагадує електронний квиток на потяг, на ньому містяться спеціальні ключі доступу, які необхідні для отримання від інших користувачів чи для відправлення їм криптовалюти. Також криптовалюта може набувати статусу інформації в системі блокчейн, адже вона є відомістю про

операції, які здійснюються з її використанням та відображається в електронному вигляді, зокрема на сайті blockchain.com.

Порівнявши фізико-технічні властивості криптовалюти з елементами об'єктів цивільних прав, вважаємо за доцільне звернутися до зарубіжного досвіду нормативно-правового регулювання правового режиму криптовалюти. Відтак, у Греції, Італії, Латвії, Малайзії та Португалії як і в Україні панує «криптовакуум» і в перелічених країнах правовий режим криптовалюти не визначений. Водночас, близько 40 країн світу або розпочали активну політику з визначення правового режиму криптовалют або вже закінчили цей процес. Серед таких країн варто згадати Австралію (визнає криптовалюту засобом платежу, який підлягає оподаткуванню), Аргентину (визнає грошима та річчю), Болгарію (дорівнює валюту до гібридних валютних засобів, які обкладаються податком на загальних підставах), Великобританію (криптовалюта розглядається як «приватні гроші», а операції з нею обкладаються податками залежно від типу операції), Ізраїль (криптовалюта ототожнюється з активами), Іспанія (криптовалюта прирівняна до електронних засобів платежу, а майнерам доводиться проходити процедуру офіційної реєстрації та платити податки), Німеччину (розглядає Біткоїн та деякі інші види криптовалют як одиницю розрахунків, що дає змогу застосовувати правила оподаткування «приватних грошей», тобто капіталу), Сінгапур (криптовалюта – фінансовий актив), Швецію та Японію (криптовалюта визнається одним із можливих засобів платежу) та інші країни.

Цікавим вбачаємо досвід Республіки Білорусь, враховуючи її географічну наближеність до України та транзитивний період розвитку правової системи. Так, Президент Республіки Білорусь 21.12.17 р. підписав Декрет «Про розвиток цифрової економіки» № 8, в якому фактично було врегульовано та дозволено на законодавчому рівні правові та економічні відносини, пов'язані з обігом криптовалют [12]. Згідно з п. 3 Додатку 1 до Декрету власник цифрового знаку (токену) визначається як суб'єкт цивільного права, якому цифровий знак (токен) належить на праві власності або на іншому речовому праві. П. 3.4 Декрету вказує, що для цілей бухгалтерського обліку токени визнаються активами. Виходячи зі змісту ч. 1 ст. 210 Цивільного кодексу Республіки Білорусь: «власнику належать права володіння, користування та розпорядження своїм майном», вважаючи, що під поняттям «активи» розуміється бухгалтерське відображення реального майна, то можна зробити висновок, що в білоруському праві криптовалюта прирівняна до майна [13, с. 220].

Висновки. Підводячи підсумок, можна констатувати, що криптовалюта є інноваційним та особливим об'єктом цивільних прав, який має комплексний характер, адже вміщує ознаки інших об'єктів цивільних прав, що перелічені в ст. 177 ЦК України. На сьогоднішній день перед Україною стоїть завдання визначити правовий режим криптовалюти, що дозволило б остаточно визначити її місце в сис-

темі об'єктів цивільних прав та надало б можливість власникам криптовалюти бути впевненими в захищеності їх права власності. Клаус Шваб, засновник та голова Всесвітнього економічного форуму в Женеві казав: «Головне в сучасному цифровому світі – це довіра. Нам потрібен новий нормативно-правовий клімат, без якого неможливе застосування інноваційних технологій».

ЛІТЕРАТУРА

1. Клаус Шваб. Технологии Четвертой промышленной революции : [перевод с английского] / Клаус Шваб, Николас Дэвис. Москва : Эксмо, 2018. 320 с.
2. Garrick Hileman, Michael Rauchs Global Cryptocurrency Benchmarking Study. Cambridge Centre for Alternative Finance. 2017. URL: https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2017-global-cryptocurrency-benchmarking-study.pdf
3. Total Market Capitalization. URL: <https://coinmarketcap.com/charts/>
4. Щодо віднесення операцій з «віртуальною валютою/криптовалютою «Bitcoin» до операцій з торгівлі іноземною валютою, а також наявності підстав для зарахування на поточний рахунок в іноземній валюті фізичної особи іноземної валюти, отриманої від продажу Bitcoin: Лист Національного банку України від 8.12.2004 р. № 29-208/72889. *Законодавство України: нормат.-прав. база Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v2889500-14/ed20180322>
5. Про визнання такими, що втратили актуальність, окремих листів Національного банку України: Лист Національного банку України від 22.03.2018 р. № 40-0006/16290. *Законодавство України: нормативно-правова база Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v6290500-18>
6. Про обіг криптовалюти в Україні: Проект Закону України від 6.10.2017 р. № 7183. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684
7. Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні: Проект Закону України від 10.10.2017 р. № 7381-1. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні: Проект Закону України від 14.09.2018 р. № 9083. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64597
9. Віртуальні валюти. Ключові визначення та потенційні ризики у сфері ПВД/ФТ: звіт Financial Action Task Force on Money Laundering від червня 2014 р. URL: https://eurasiangroup.org/files/FATF_docs/Virtualnye_valyuty_FATF_2014.pdf
10. Цивільне право : підручник : у 2-х т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасиво-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Харків : Право, 2011. Т. 1. 656 с.
11. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
12. О развитии цифровой экономики: Декрет Президента Республики Беларусь от 21.12.2017 г. № 8. *Официальный Интернет-портал Президента Республики Беларусь*. URL: http://president.gov.by/ru/official_documents_ru/view/dekret-8-ot-21-dekabrja-2017-g-17716/
13. Мухин И.Г. Криптовалюты и блокчейн-технологии: оценка рисков и угроз. *Совершенствование следственной деятельности в условиях информатизации* : сб. материалов междунар. науч.-практ. конф. (12–13 апр. 2018 г.). Минск, 2018. С. 218–221.

REFERENCES

1. Klaus Shvab, Nikolas Devis (2018) Tekhnologii Chetvertoy promyshlennoy revolyutsii. Moskva : Eksmo [in Russian]
2. Garrick Hileman, Michael Rauchs (2017) Global Cryptocurrency Benchmarking Study. Cambridge Centre for Alternative Finance.. URL: https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2017-global-cryptocurrency-benchmarking-study.pdf [in English]
3. Total Market Capitalization. URL: <https://coinmarketcap.com/charts/> [in English]

4. Shchodo vidnesennia operatsii z «virtualnoiu valiutoiu/kryptovaliutoiu «Bitcoin» do operatsii z torhivli inozemnoiu valiutoiu, a takozh naiavnosti pidstav dlia zarahuvannia na potochnyi rakhunok v inozemnii valiuti fizychnoi osoby inozemnoi valiuty, otrymanoї vid prodazhu Bitcoin: Lyst Natsionalnoho banku Ukrainy vid 8.12.2004 r. # 29-208/72889. Zakonodavstvo Ukrainy: normat.-prav. baza Verkhovnoi Rady Ukrainy - Legislation of Ukraine: regulatory framework of the Supreme Council of Ukraine URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v2889500-14/ed20180322> [in Ukrainian]
5. Pro vyznannia takymy, shcho vtratyly aktualnist, okremykh lystiv Natsionalnoho banku Ukrainy: Lyst Natsionalnoho banku Ukrainy vid 22.03.2018 r. # 40-0006/16290. Zakonodavstvo Ukrainy: normat.-prav. baza Verkhovnoi Rady Ukrainy - Legislation of Ukraine: regulatory framework of the Supreme Council of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v6290500-18> [in Ukrainian]
6. Pro obih kryptovaliuty v Ukraini: Proekt Zakonu Ukrainy vid 6.10.2017 r. # 7183. Ofitsiinyi veb-portal Verkhovnoi Rady Ukrainy - The official web-portal of the Supreme Council of Ukraine. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684 [in Ukrainian]
7. Pro stymuliuвання rynku kryptovaliut ta yikh pokhidnykh v Ukraini: Proekt Zakonu Ukrainy vid 10.10.2017 p. # 7381-1. Ofitsiinyi veb-portal Verkhovnoi Rady Ukrainy - The official web-portal of the Supreme Council of Ukraine.. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710[in Ukrainian]
8. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo opodatkuvannia operatsii z virtualnymy aktyvamy v Ukraini: Proekt Zakonu Ukrainy vid 14.09.2018 r. # 9083. Ofitsiinyi veb-portal Verkhovnoi Rady Ukrainy - The official web-portal of the Supreme Council of Ukraine. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64597 [in Ukrainian]
9. Virtualni valiuty. Kliuchovi vyznachennia ta potentsiini ryzyky u sferi PVD/FT: zvit Financial Action Task Force on Money Laundering vid chervnia 2014 r. URL: https://eurasiangroup.org/files/FATF_docs/Virtualnye_valyuty_FATF_2014.pdf [in Ukrainian]
10. Borysova V. I., Baranova L. M., Biehova T. I. et al. (2011) Tsyvilne pravo (Vols.1-2, Vol.1). (Borysova V. I., Spasybo-Fatieieva I. V., Yarotskii V. L. Eds.) Kharkiv : Pravo [in Ukrainian]TPro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 23.12.1993 r. # 3792-KhII. (1994) Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy - Supreme Council of Ukraine., 13. St. 64. [in Ukrainian]
11. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 23.12.1993 r. № 3792-KhII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1994. № 13. St. 64.
12. O razvitii cifrovoj jekonomiki: Dekret Prezidenta Respubliki Belarus' ot 21.12.2017 g. № 8. *Oficial'nyj Internet-portal Prezidenta Respubliki Belarus'*. URL: http://president.gov.by/ru/official_documents_ru/view/dekret-8-ot-21-dekabrja-2017-g-17716/ [in Russian]
13. Muhin I.G. Kriptovaljuty i blokchejn-tehnologii: ocenka riskov i ugroz. Sovershenstvovanie sledstvennoj dejatel'nosti v uslovijah informatizacii : sb. materialov mezhdunar. nauch.-prakt. konf. (12–13 apr. 2018 g.). Minsk, 2018. S. 218–221 [in Russian]

КАПЛИНА В. А.

студентка 3 курса Института подготовки кадров для органов юстиции Украины
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

МЕСТО КРИПТОВАЛЮТЫ В СИСТЕМЕ ОБЪЕКТОВ ГРАЖДАНСКИХ ПРАВ

В статье автор исследует особенности особенности физико-технических свойств криптовалюты и проводит их сравнение с основными элементами системы объектов гражданских прав, среди которых: вещи, деньги и ценные бумаги, действия (результаты работ, услуг), результаты интеллектуальной, творческой деятельности человека, информация. Также в статье рассматривается опыт зарубежных государств, которые закрепили на законодательном уровне правовой режим криптовалюты или же наоборот, как и Украина, обходят этот вопрос. На основании проведенного анализа автор делает вывод о том, что криптовалюта является особым объектом гражданских прав, который имеет комплексный характер.

Ключевые слова: объекты гражданских прав; криптовалюта; вещь; информация; результаты интеллектуальной, творческой деятельности.

KAPLINA V. A.

3rd year student of Personnel Training Institute for the Bodies of Justice of Ukraine the Yaroslav Mudryi National Law University

PLACE OF CRYPTOCURRENCY IN THE SYSTEM OF OBJECTS OF CIVIL LAWS

Problem setting. Nowadays cryptocurrency is widespread around the world and is very popular among Internet users and programmers. Ukraine is not an exception. Although it is used in our country, there is no law which define the legal regime of cryptocurrency in Ukraine. The only regulatory act, which regulated the ways of use of cryptocurrency, was cancelled in 2014 and still we have only 3 projects of law, which are waiting for votes of the Supreme Rada of Ukraine.

Analysis of resent researches and publications. The following scientists were engaged in research of the specified question: Korchagin A. G., Majdanyk R. A., Melikov U. A., Nekit K. G., Skrypnyk V. L. and others.

Article's main body. The differences between the peculiarities of physical and technical characteristics are analyzed and compared with the elements of the system of objects of civil laws, such as things, money and securities, actions (results of works, services), results of intellectual, creative activity of a person, information.

Author also considers court decisions, which concern cryptocurrency and are very interesting for our practical workers and legislator, because some of the decisions contain leading positions about legal regime of cryptocurrencies in Ukraine and which partially contradict Ukrainian laws.

Nowadays nearly 40 countries of the world regulate the legal regime of cryptocurrency, among which Australia, Argentina, Belarus, Germany, Spain, Sweden, the United Kingdom, Japan etc.

Conclusions and prospects for the development. Today cryptocurrency is a specific object of civil laws, which has integrated nature, because it combines the signs of different objects of civil laws, which are mentioned in art. 177 of the Civil Code

Keywords: objects of civil laws, cryptocurrency, thing, information, results of intellectual, creative activity of a person.

Капліна В. А. Місце криптовалюти в системі об'єктів цивільних прав. *Право та інноваційне суспільство* : електрон. наук. вид. 2019. № 1 (12). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Kaplina12.pdf>